

Studiebeurzen WHO en Raad van Europa voor 1976

Evenals in voorgaande jaren stelt zowel de Wereldgezondheidsorganisatie als de Raad van Europa voor het jaar 1976 een aantal beurzen beschikbaar voor voortgezette studies van beperkte duur, te ondernemen in het buitenland, op het terrein van de gezondheidsproblematiek en de milieuhygiëne. Gegadigden die voor een dergelijke beurs in aanmerking wensen te komen, dienen aan de Directeur van de

Stafafdeling Internationale Zaken, Dr. Reijersstraat 12 te Leidschendam, een verzoek in te zenden met een omschrijving van het onderwerp van studie, onder vermelding van de namen van deskundigen en (of) instituten waar de studie dient te worden ondernomen, alsmede een kort curriculum vitae en referenties. De datum van inzending van een dergelijk verzoek sluit op 1 april 1975.

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de redactie; deze behoudt zich het recht voor de stukken te bekorten)

Geneeslijkheid van lepra

VERKLARING

In een televisie-uitzending van de Tros van 2 februari jl., gewijd aan het lepraprobleem, alsmede in perspublicaties welke deze uitzending begeleidden, hebben ondergetekenden de opvatting horen verkondigen dat lepra *niet* zou zijn te genezen. Als voorbeeld van deze opvatting noemen zij het streven van deze publicaties om „het misverstand uit de weg te ruimen dat lepra te genezen is”. Daartegenover wordt door ondergetekenden gesteld dat elke lepra-arts uit eigen ervaring weet dat lepra thans wél te genezen is.

In ons land verblijven enkele honderden leprapatiënten. De artsen hebben hen, vaak niet zonder moeite, er veelal van kunnen overtuigen dat de traditionele opvatting dat lepra ongeneeslijk is, onjuist is. Dat heeft velen van hen weer perspectief in hun leven gegeven, hen in staat gesteld weer normaal te functioneren in de maatschappij. Het heeft bevorderend gewerkt op de samenwerking bij de behandeling en mede daardoor werd voorkomen dat lepra in ons land weer een probleem voor de volksgezondheid werd. Uitspraken als bovenstaand via pers en televisie resulteren in mentale spanningen en verwarring. Ze berokkenen veel leed aan patiënten en hun omgeving en kunnen risico's voor de volksgezondheid opleveren.

Een tweede voorbeeld van onjuiste voorlichting vormt de gepresenteerde voorstelling dat lepra bestreden kan worden door goede voeding voor de kinderen. Niet alleen is dit een onbewezen stelling, de nuchtere feiten zijn er geheel mee in tegenspraak. De distributie van lepra in de wereld vertoont geen correlatie met de voedingstoestand. Overal zijn er voorbeelden te over van hoge lepracijfers in gebieden met relatief goede voedingstoestand en naburige gebieden met veel lagere lepracijfers en een apert slechtere voedingstoestand. Er bestaat ook geen correlatie tussen de percentages goedaardige, spontaan genezende lepravormen waarbij evident sprake is van hoge weerstand en percentages ernstige progressieve lepravormen waarbij de weerstand deficiënt is en sprake is van een meer of minder goede voedingstoestand. Evenmin wordt een duidelijke correlatie gevonden tussen voedingstoestand en het beloop van de ziekte bij de individuele patiënt.

Wij achten het laakbaar en onverantwoordelijk dat via publieke media geld gevraagd wordt voor de oplossing van een medisch probleem op gronden die medisch-wetenschappelijk onjuist zijn, met voorbijgaan van de internationale, door deskundige organisaties zoals bv. de Wereldgezondheidsorganisatie en de Internationale Lepra Associatie gegeven richtlijnen.

(Inlichtingen: Drs. D. L. LEIKER, Koninklijk Instituut voor de Tropen, Afd. Tropische Hygiëne, Mauritskade 57a, Amsterdam; tel. 020-946321 toest. 152.)

W.g. A. BAAR, A. HARTMAN, A. R. HERTROUJS, H. KAMP, P. KANAAR, R. KOOLIJ, J. E. LANDHEER, D. L. LEIKER, W. LUCIEER, R. ROBERTI, A. R. H. B. VERHAGEN, C. WAALDIJK, W. WESTERHOF, A. VAN WIJNEN

Amsterdam, 19 februari 1975

Opleiding voor vroedvrouw verzaamd

In dit Tijdschrift is in de rubriek „Berichten” (1975) een bericht geplaatst betreffende de opleiding voor vroedvrouw. Onzes inziens vermeldt dit enige onvolkomenheden en zijn daarom enkele aanvullingen noodzakelijk:

Om tot de opleiding te kunnen worden toegelaten is ten minste het bezit van een HAVO-diploma vereist of het diploma A-ziekenverpleging.

Dat nu de plaatsing van sociale wetenschappen en gedragswetenschappen op het lesrooster is verplicht, is verheugend. De indruk wordt gewekt, dat pas nu het belang hiervan wordt ingezien. Wij willen echter opmerken, dat reeds geruime tijd voor de invoering van de nieuwe opleidingsregeling o.a. op de Rijkskweekschool voor Vroedvrouwen te Rotterdam plaats was ingeruimd op het lesrooster voor bovengenoemde vakken.

De zinsnede die zeker aanvulling behoeft is de volgende: „... dat de eisen met betrekking tot de medische kennis zodanig zijn verzaamd, dat de vroedvrouwen wat de verlos-

kunde betreft op een zelfde niveau komen als de huisartsen." Wij willen volstaan met een citaat uit het in 1973 verschenen leerboek voor obstetrie en gynaecologie, waarin Prof. Dr. G. J. KLOOSTERMAN op bl. 739 over de opleiding voor de vroedvrouw het volgende schrijft: „Na afloop van haar opleiding heeft de vroedvrouw een grotere kennis van en ervaring in de praktische en theoretische verloskunde dan de pas afgestudeerde arts en kan zij als een specialiste in de fysiologie van de verloskunde beschouwd worden. Haar kennis van de pathologie is ruimschoots voldoende om haar

gemotiveerd te maken voor de preventie en de vroege opsporing ervan.”

Literatuur: Berichten binnenland (1975) *Ned. T. Geneesk.* 119, 163.

Rotterdam, februari 1975

Namens het Bestuur
van de Vereniging
voor leerling-vroedvrouwen
te Rotterdam,
M. DAMEN, *voorzitster*

BERICHTEN

Buitenland

AUSTRALIË

„Nieuw” virus als verwekker van gastro-enteritis. In het *Lancet* van 1 februari (bl. 242) beschrijven DAVIDSON e.a. een nieuw ontdekt etiologisch agens van acute gastro-enteritis bij kinderen. Bij elektronenmicroscopisch onderzoek van faeces-extract werd bij 75 pct van de kinderen die wegens acute gastro-enteritis in het Royal Children's Hospital te Melbourne waren opgenomen, een zeer klein virus ontdekt, dat reeds een jaar tevoren door BISHOP en medewerkers (eveneens in Melbourne) was herkend, en door hen „rotavirus” was genoemd, wegens de gelijkenis met een van spaken voorzien wiel. DAVIDSON verkiest de naam „duovirus”, maar een beschouwend editorial in hetzelfde tijdschriftnummer handhaaft de oudere naam „rotavirus”. Er zijn aanwijzingen dat dit virus de belangrijkste verwekker zal blijken te zijn van sporadische acute enteritis bij jonge kinderen; het is reeds in allerlei landen bij patiëntjes gevonden. De incubatieperiode is vermoedelijk minder dan 48 uur; dat mag men afleiden uit waarnemingen bij kinderen die tijdens verblijf in een ziekenhuis waren besmet. Voorts duurt het infectieproces kort: acht dagen na het begin van de verschijnselen kan er geen virus meer in de excreta worden aangetoond. De infectieweg van het virus is nog niet duidelijk.

DUITSLAND (B.R.)

De eerste vrouwelijke arts. De Amerikaanse posterijen hebben vorig jaar een zegel uitgegeven ter ere van Dr. ELIZABETH BLACKWELL (1821-1910), de eerste vrouwelijke arts op het westelijk halfrond. Twee Duitse artsen schreven daarop een ingezonden brief aan het *Deutsches Ärzteblatt* (10 okt. 1974) waarin zij aantoonde dat de eerste vrouwelijke arts moet zijn geweest Dr. DOROTHEA CHRISTIANE ERXLEBEN, geboren LEPORIN. Zij studeerde aan de universiteit te Halle, waar zij in 1754 haar graad behaalde. (*J. Amer. med. Ass.*, 23 dec. 1974 bl. 1707.)

Insekticiden in moedermelk. Gedurende een periode van juni 1973 tot januari 1974 hebben RAPPL en WAIBLINGER van het Landesuntersuchungsamt für das Gesundheitswesen Südbayern vele monsters moedermelk (in totaal 137) onderzocht op de aanwezigheid van insekticiden of afbraakproducten daarvan. In 136 van de 137 monsters werden aanmerkelijke hoeveelheden aangetroffen van DDT en een metaboolt ervan (DDE); in 73 monsters bevond zich ook het metabole produkt DDD. Minder vaak werden andere

gechloreerde koolwaterstoffen aangetroffen zoals lindaan, hexachloorbenzol, technisch HCH en heptachloorepoxyde. In dierlijk weefsel worden ook vaak diëldrine en aldrine aangetroffen; deze kwamen in de moedermelk slechts sporadisch voor. Slechts één monster van de moedermelk beantwoordde aan de kort geleden voor koemelk en melkproducten vastgestelde maximaal toelaatbare gehalten van insekticiden. De in de moedermelk gevonden hoeveelheden betekenden meestal een veelvoud van de voor koemelk toegestane grenswaarden. Niet zelden werden ook resten van technische produkten in de moedermelk aangetroffen, die in toxisch en fysisch-chemisch opzicht veel op DDT lijken.

De WHO heeft voor DDT als „acceptable daily intake” (ADI) opgegeven 0,005 mg per kg lichaamsgewicht. Bij het berekende gemiddeld moedermelkgehalte aan DDT van 4,82 ppm (parts per million) krijgt een zuigeling van 5 kg dagelijks het vijfvoudige binnen van wat voor een volwassene is toegestaan. Bij de onderzochte moedermelkmonsters werd als hoogste gehalte vastgesteld 16,4 ppm; dit betekent voor de zuigeling een 16-voudige overschrijding!

De bevindingen van RAPPL en WAIBLINGER zijn niet iets nieuws. Zij zelf vermelden in hun artikel overeenkomstige resultaten van andere onderzoekers, en hun uitkomsten lijken ook op die welke in andere landen werden verkregen. Daarbij is de situatie in West-Duitsland nog altijd minder erg dan in de landen van het Oostblok: „Diese Situation zeigt, dass die gesetzgeberischen Initiativen in der Bundesrepublik in Verbindung mit gleichartigen Massnahmen anderer westlichen Länder für die Zukunft eine gewisse Verbesserung der toxikologischen Gesamtsituation erwarten lassen.”

De auteurs gaan niet dieper in op een verklaring van hun bevindingen. Het is natuurlijk vreemd, dat moedermelk zo veel insekticiden kan bevatten terwijl de toepassing van deze stoffen, in het bijzonder van het type gechloreerde koolwaterstoffen, in de westerse landen sinds jaren door wettelijke maatregelen beperkt is. Voor dierlijke zowel als voor plantaardige levensmiddelen zijn toelaatbare maxima vastgesteld. Het is echter mogelijk dat de geringe hoeveelheden in lipoiden oplosbare insekticiden die de mens met zijn voedsel opneemt, door cumulatie in zijn lichaam en (dus?) ook in moedermelk tot een hoog gehalte oplopen.

GROOT-BRITANNIË

Veilige manipulatie van microbiële genen. Vorig jaar had de Amerikaanse National Academy of Sciences een oproep doen uitgaan aan alle wetenschappelijke onderzoekers ter wereld om bepaalde genetische proefnemingen met micro-